

BASIN AÇIKLAMASI:YıBSYZLYKTEKı DÖNEMSEL GERıYLEME, UZUN DÖNEMDE KÝTLİ YıBSYZLYĐE ÇARE OLABıYLECEK MıY?

Sosyal Araştırmalar Vakfı istihdam raporuna göre Mayıs 2010 da resmi ve gerçek işsizlikte gözlenen düşüşün Eylül ayına kadar sürmesi muhtemel olmakla birlikte uzun dönemli olması mümkün görünmüyor.

Sosyal Araştırmalar Vakfı bünyesinde, Oktisatç Erhan Bilgin yönetiminde hazırlanan Raporda işsizliğin gerilemesinde, Türkiye emek piyasasında yaz mevsiminde her yıl gözlenen (devrevi-konjonktürel) unsurların ve birkaç aydır, ekonomideki nispi toparlanmanın (sanayi üretimindeki artışın, hizmetler sektöründeki genişlemenin ve yeni kurulan şirket sayısındaki) artışın etkili olduğu belirtiliyor.

Raporda işsizliğin azalması ilminde iki noktaya vurgu yapılıyor: Birincisi, kriz döneminde oluşan kitlesel işsizler, ikincisi Türkiye emek piyasasına her yıl ortalama 750 bin ila 900 bin dâhil olanların durumu.

Rapora göre, işsizlikteki düşüşü ilimi, ne kriz döneminde oluşan işsizlik stokuna eklenen kitlesel işsizlerin azalması sağlayacak, ne de emek piyasasına her yıl ilk kez eklenen 750 bin ila 900 bin kişinin tümünü kapsayacak hızla sahip değil.

Raporda Krizden sonra işsizliğin, kriz öncesi dönemdeki düzeye gerilemesinin mümkün olmayacağı ifade ediliyor ve bunun nedeni olarak işsizliğin düşmesini sağlayan karışık etimler üzerinde duruluyor. Bu karışık etimlerin hâkim olduğu bir ekonominin ne krizde oluşan 1 milyon 100 binlik kitlesel işsizliğin ne her yıl emek piyasasına dâhil olan 750 bin ila 950 bin emekçinin iş taleplerini karşılaması mümkün olmadığı kaydediliyor.

Raporda işsizliğin kaderinin, piyasa unsurlarına bırakılmayacağına kamunun kitlesel istihdam yaratması gerektiğine vurgu yapılıyor.

Raporun tümünü yüklemek için tıklayın

0^S0ZL0KTEK0 DÖNEMSEL GER0LEME, UZUN DÖNEMDE K0TLESEL 0^S0ZL0 E ÇARE OLAB0LECEK M0?

Türkiye 0statistik Kurumu May1s 2010 a ili_kin istihdam ve i_sizlik verilerini aç1klad1. Rakamlara göre resmi i_siz say1s1 2 milyon 846 bine geriledi. Resmi i_sizlik oran1 ise yüzde 11,0 a dü_tü.

Bilindi i gibi TÜ0K i_siz olup i_ bulmaktan ümidini kesmi_ milyonlarca ki_yi ve geçici süreli i_lerde çal1_anlar1 Resmi 0_sizlik tan1m1na dâhil etmiyor. Bu nedenle resmi i_siz tan1m1 gerçek i_sizlerin yaln1zca bir bölümünü i_siz olarak tan1mlam1_ oluyor.

Gerçek i_siz say1s1na ula_mak için TÜ0K resmi i_siz kategorisine bu iki i_siz kategorisini de dâhil ediyoruz. May1s 2010 da gerçek i_siz say1s1 4 milyon 716 bin ve gerçek i_sizlik oran1 yüzde 17.

Asl1nda gerçek i_sizlik kategorisinin de gerçe i bire bir yans1tmad1 1n1, büyük ölçüde temsil etti ini kabul etmek gerekir. Çünkü TÜ0K i_sizlik verilerinin metodolojik sorunlar1 tamamen halledilmi_ de il. Üstelik sanayi ve tar1m sektörünün reel istihdam e ilimleriyle kar_1la_t1rmalar da yap1lm1yor.

Dönemler itibariyle i_sizli in durumunu a_a 1daki tabloda görebiliriz:

Dönem

Resmi 0_siz

(bin ki_i)

Resmi

0_sizlik %

Tar1m d1_1 i_sizlik %

Top. Gerçek 0_siz (bin ki_i)

Top. Gerçek 0_siz %

2007

May1s

2.168

9,2

11,5

4.059

16,1

2008

May1s

2.203

9,2

11,5

4.061

15,7

2009

May1s

3.382

13,6

17,0

5.375

20,0

2010

May1s

2.846

11,0

13,8

4.716

17,0

Azalan i_sizlik mi? 0_sizli in art1_h1z1 m1?

0_sizli in dü_ü_ e ilimi, Mart 2009 da ba_lam1_t1. Dü_ü_ e ilimi bugüne (may1s 2010) çok s1n1r1l1 say1 ve oranda olsa da bugüne kadar devam etti.

Türkiye emek piyasas1nda i_sizli in y1l sonuna do ru nispi olarak artt1 1, y1l ba_1ndan itibaren yaz aylar1n1n sonuna kadar nispeten azald1 1 bir e ilim (devrevi _ekillenme) var. Dolay1s1yla May1s ay1ndaki azal1_ta, bu her y1l tekrarlanan e ilimi dikkate almak gerekir. Yaz mevsimimin etkisi sona erdi inde muhtemelen i_sizlikteki bu devrevi azalman1n etkisi sona ermi_ olacak. Zaten mevsimsel etkilerden ar1nd1r1lm1_ TÜÖK resmi i_sizlik oran1 yüzde 12.

Ekonomideki nispi toparlanma ve i_sizlikteki nispi dü_ü_ kitlesel i_sizlik sorununa çare olabilir mi?

0_sizlikteki azalman1n devrevi etkiler ortadan kalksa da hiç olmazsa Ekim ay1na kadar devam edece inin sahibi i_aretleri var. Sanayi üretiminin 2010 un ilk alt1 ay1nda yüzde 14 oran1ndaki geni_lemesi, yine ayn1 dönemde hizmetler sektörünün birçok alt dal1nda kar1l1l1 1n ve sat1_hâs1lat1n1n belirgin biçimde yükselmesi ve nihayet yeni kurulan _irket say1s1ndaki nispi art1_, i_sizli in nispi azal1_ e ilimini do rulayan paralel verileri olu_turuyor.

Fakat bu e ilim belli bir süre hatta 12 ay devam etse bile krizde olu_an ve 1 milyon 110 bine ula_an kitlesel i_sizli i emecek bir h1za sahip de il. Di er yandan emek piyasas1na her y1l 750 bin ila 900 bin yeni emekçinin dâhil oldu unu da dikkate almak gerekir. Dolay1s1yla Mart 2009 da ba_layan ve May1s 2010 a kadar süren i_sizlikteki gerilemenin kitlesel i_sizli i azaltmas1na yol açacak bir h1za ve kapsama sahip olmad1 1n1 söyleyebiliyoruz. A_a 1daki tablo bu görü_ümüze ili_kin en önemli dayana 1 olu_turuyor. Tabloda ekonomik krizin derinle_meye ba_lad1 1 Eylül 2008 den sonra olu_an i_sizlik verileri ile kriz döneminden önceki i_sizlik verileri kar_1la_t1r1l1yor. Kriz döneminde kitlesel i_siz say1s1 1 milyon 88 bin ki_i artt1

Ocak
2007-A ustos 2008

Ekim
2009-May1s 2010

Krizden önceki 20 ay

Krizden bugüne 20 ay

Art1_

Ülke
nüfusu

69.172

70.603

1.432

Çal1_abilir
ça daki nüfus

50.264

51.755

1.491

Toplam
i_gücü

25.399

26.951

1.550

Ostihdam
edilenler

20.947

21.411

463

Resmi
0_siz

2.394

3.356

962

0_gücüne
katılma oran1

46,4

47,9

1,4

Resmi
0_sizlik oran1 %

10,3

13,6

3,3

Tarım
d1_1 i_sizlik oran1 %

12,6

16,7

4,1

Gerçek
0_siz

4.451

5.539

1.088

Gerçek

0_siz oran1 %

17,6

20,6

3,0

Krizin ba_ gösterdi i Eylül-Ekim 2010 dan bugüne i_siz say1s1 Türkiye tarihinin en kitlesel noktas1na ç1kt1. Krizden önceki 20 ayda ortalama 4 milyon 451 bin i_siz say1s1 1 milyon 88 bin ki_ilik art1_la 5 milyon 539 a ç1kt1. 0_sizlikteki dü_ü_ e iliminin bu kitlesel i_sizler ordusunu azaltarak, kriz öncesi düzeye geriletmesini beklemek gerçekçi bir de erlendirme olmaz. Çünkü Mart 2009 dan May1s 2010 a kadar devam eden i_sizlikteki s1n1r1 dü_ü_, kitlesel i_siz say1s1n1n azalmas1na ve yüzde 21 e ula_an i_sizlik oran1n1n gerilemesine katkı sa layamam1_t1r.

Ostihdam art1_1n1 s1n1rlayan güçlü kar_1t e ilimler ortadan kald1r1lmeden, i_sizli in kesin bir azal1_ e ilimine girmesi mümkün olmayacak Bu güçlü kar_1t e ilimler _u _ekilde ifade edilebilir: i_ten ç1kart1lan i_çilerin yerine yenilerini almamak (daha az i_çiyle çal1_maya devam etmek), i_ disiplinini art1rmak, as1l i_in bir bölümünü, ta_eron-kay1t d1_1 i_çi istihdam edilen _irketlere devretmek, esnek istihdam1 (geçici, sipari_ üzerine, ça_r1 üzerine istihdam) geni_letmek. Emek sürecindeki bu olumsuz ama kat1 ve sert e ilimlerin ba_lang1ç tarihini 2001 ^ubat krizine kadar götürmek mümkündür. 2008-2009 ekonomik krizi sosyal ili_kileri çal1_an s1n1flar aleyhine çok ciddi biçimde bozarak, bu kar_1t e ilimlerin yeniden istikrar kazanmas1na çok büyük bir imkân sunmu_tur. Bu kar_1t-e ilimlerin hâkim oldu u bir ekonominin ne krizde olu_an 1 milyon 100 binlik kitlesel i_sizli i ne her y1l emek piyasas1na dâhil olan 750 bin ile 950 bin emekçinin i_ taleplerini kar_1lamas1 mümkün de il. Dolay1s1yla nas1l 2001 krizinden önce gerçek i_sizlik oran1 yüzde 13 ten yüzde 16 s1çram1_ yüzde 16 n1n alt1na dü_memi_se, 2008-2009 krizini tümüyle ekonomik büyümeye b1rakt1_1nda dahi, i_sizli in yüzde 17-18 oran1n1n alt1na dü_mesi iyimser bir tahmin olacakt1r. 0_sizlik toplumsal bir sorun çözümlü de toplumsal olmal1 Emek piyasas1na dâhil olanlar1n her y1l 750 bin ile 900 bin aras1nda artt1_1, i_sizler ordusunun 5 milyon ki_ iye yakla_t1_1 bir ekonomide emekçilerin kaderi, ekonominin hele hele liberal piyasa ekonomisinin kurallar1na terk edilemez. Kriz döneminde bu liberal piyasa ekonomisinin aktörleri, yani _irketler, finans kurumlar1, fabrikalar faturay1 çal1_anlara ç1kartt1lar. Ekonominin nispeten toparlanmas1 kar_1s1nda, istihdam art1_1n1n geride kalmas1, piyasa aktörlerinin i_sizlik kar_1s1nda sosyal sorumluluk duymad1klar1n1 da ortaya koyuyor. Dolay1s1yla, i_sizli in kaderi ekonomik geli_meye ve bilhassa piyasa unsurlar1na b1rak1lmamal1. Kamunun sosyal müdahalesine _iddetle ihtiyaç var. Kamunun müdahalesi eme in korunmas1na, sat1n alma gücünün artmas1na, eksik kamu hizmetlerinin (Milli E itim Bakan1_1 resmi aç1klamas1na göre 135 bin ö retmen aç1_1 bulunuyor. Sendikalara göre Gerçek kamu ihtiyac1n1n 200 binin üzerinde) yerine getirilmesine de büyük katkı sunacakt1r.